

ubi Ignatius fuit episcopus. vij. q. j. mutationes. Nam prius omnes fideles dicti fuerunt discipuli vel fratres. Sed postquam apostoli fecerunt Concilium Antiochenum, tunc dicti sunt Christiani: ut est glo. xxij. distinct. sacrosancta. & ibi text.

XYSTICI, Athletæ sunt, de quibus meminit Iuris. in l. athletas. ff. de his qui not. inf. licet ibidem corruptè legatur sexustici. Sunt autem illi qui pugnabant in porticu amplissima. Suetonio. [Nec tamen eo minus xysticorum concitationes aut gladiatorum pugna seuerissime semper egit.] Græci enim xystum porticum vocant ampla latitudine, in qua athletæ per hyberna tempora exercentur. Has & paradromidas Græci appellat, & nostris ambulationes dicuntur. Vel, secundum aliquos, xystus habet originem à xystos, quod hastam seu telum spiculumve denotat.

XYSTICI, dicuntur athletæ, dicti à xysto, qui, ut ait Vitruvius libro sexto, est porticus ampla latitudine, in qua athletæ per hyberna tempora exercebantur. Suetonius in Augusto: [Xysticorum certationes, aut gladiatorum pugnas seuerissime semper egit.] Idem in Galba. [Si quid scenici aut xystici donatum olim vendidissent.] Ulpianus tit. de iis qui notantur infamia. lege athletas. pro eo quod esse debuit, [xyustici,] resustici corruptè legitur. Ant. Nebr.

De Z ante A.

ZABARELLA, nomen est Vinius Iurisconsulti, qui fecit utilem lectionem super Clementi-

nas, & tractatum de hōris canonicis: pro funere suo fertur orasse Pogius Florentinus. Sepultus est Constantiæ apud minores.

ZELOTYPICA est suspicio vel furor. 2. quæst. 5. §. hoc autem sub. c. consuluit.

ZELOTES idem est quod zelans & vlciscens, ut in cap. nisi cum pridem. de renun. §. personæ vero. ubi dicitur, Ego sum (inquit Deus) zelotes, id est, requisitor & exactor castitatis. prima quæst. tertia. §. hac ultra. vigesima tertia quæstio. prima. §. primo, id est, visitans peccata patrum in filios usque ad tertiam & quartam generationem in his qui oderunt me, id est contra me paternum odium imitantur. Et sunt verba Domini ad Moysen, Exod. 20. cap.

ZELUS quandoque exponitur, id est invidia, ut xxij. quæstio. tertia, cap. qui peccat. & ibi dicitur text. Dominus flagellatos expulit de templo improbos mercatores, ubi est connexum testimonium scripturæ dicentis, [Zelus domus tuæ comedit me.] ibi glo. exponit zelus, id est, amor quem habui ad templum comedit me, id est, fuit mihi causa invidiæ propter quam occiderunt me. Aliquando zelus exponitur, id est, feruor dilectionis, extra, de reg. cap. secundo, libro sexto, per Ioan. And. in hoc significato magistri nostri dicuntur viri zelosi non zelotypi. Aliquando sumitur in bonam partem, aliquando in malam pro odio, ut not. per Ber. extra, de offic. cust. cap. secundo. Aliquando ponitur pro ira. xxij. quæstio. viij. legi aliquando pro seueritate. xxvij. quæst. viij. hi ergo.

ZENOTAPIVM, quid sit, vide

Q 4

ff. de

ff. de rerum diui. in tantum. §. fin.
Cenotaphium scribendum est, quod
 imaginarium sepulchrum signi-
 ficat à Græca voce κενός, id est,
 inanis & τάφος sepulchrum.

ZEUGMA, est figura Grammati-
 calis. ff. de Petitione hereditatis.
 l. si quis libertatem. in gloss. per
 zeugmani.

ZELEVCVS, est proprium no-
 men cuiusdam iudicis, qui (vt est
 apud Valerium Max. libr. 6. hist.
 12.) lata lege de adulteris exo-
 culandis, filium in adulterio re-
 pertum exoculare parabat, sed
 precibus populi victus, filium
 vno, se altero priuauit.

ZYGOSTEM Alciatus in-
 terpretatur, pro eo qui ponde-
 rum & staterarum rationem
 peroptime calleat.

ZYTHVM, potus est, quem è fru-
 gibus excogitauit Ægyptus.

IZANIA, est seges vel herba
 peruersa, scilicet lolium. l. vj. dist.
 cap. nasci. 23. q. j. c. quod militare.
 & quandoque ponitur pro sorde
 omnium segetum. gloss. bona in
 Cle. dudum de sepul. & c. licet. de
 Ele. & ita Saluator dicit ad vo-
 lentes eradicare zizaniam. 11. q.
 3. c. nolite. j. post prin. & 23. quæst.
 j. §. j. Matth. 12.

ZOCOMENVS, est proprium no-
 men viri Græci genere. qui com-
 posuit 9. libros historiae ecclesia-
 sticæ, exordiens à cōsulatu Crispi
 & Constantini Cæsarum vsque
 ad tempora Theodosij iunioris.
 Sozomenus scribi debet.

ZONA, zonæ, vocabulum inter-
 pretatur tibi Calderinus in hoc
 Martialis Apophoreto,

*Longa satis nunc sum, dulci si
 pondere venter.*

*Intumeat, sciam tunc tibi Zona
 breuis.*

Et clericus coniugatus deserens
 zonam bicolorem perdit priui-
 legium clericale. Aufre. in add.
 ad quæst. Ca. Tol. ccxxxij. cum
 appellatione vestis contineatur
 zona, allegat l. vestis de Auro &
 arg. l. Bar. in l. diuus. ff. de bo. dam.

ZONA, non tantum pro cingulo
 accipienda est, sed aliquando e-
 tiā pro marsupio & loculis nu-
 morum refertis accipitur. Apu-
 leius li. 7. de asino: [Plotina, in-
 quit, pretiosissimis monilium &
 auro monerali zonis refertis in-
 cincta.] Suet. quoque scribit Vi-
 telliū zonā se aureorum plenam
 circūdedisse. Spartianus etiā Pes-
 cennium Nigrum Imperatorem
 iussisse, ne milites in zonis num-
 mos aureos vel argenteos porta-
 rent ad bellū. Lāpridius quoque
 Alexandrum Cæsarem dicere so-
 litum ait, [Miles non timet nisi
 vestitus, calceatus, & satur, & ali-
 quid in zonula habens.] Et ferè
 hæc est consuetudo Hispanorū,
 vt in cingulo bursam escariam
 applicent, in qua portēt numos.
 Itaque Saluator noster discipulis
 interminatur, ne portēt zonam.
 In hoc significatu accepit Vlpia.
 in tit. de Bonis damnatorum. l.
 diuus. [Neque si zonam, inquit,
 circa se habuerit, protinus ali-
 quis sibi vindicare debebit.] Ac-
 cursi. putauit zonam esse cingu-
 lum magni pretij. Nebr.

ZYTHVM, potus est quem è fru-
 gibus excogitauit Ægyptus. vn-
 de à Columella Pelusiacum co-
 gnominatur in horto, cum dicit,
*Et Pelusiaci priorites pocula zy-
 thi.*

Vlpian. tit. de Tritico & vino le-
 gato. l. si quis. Zythum, inquit,
 &c. pro hominum affectione.
 Ant. Neb.

E X

OBSERVATIONIBVS
ÆLII ANTONII NE-
BRISSENSIS IN LIBROS
IVRIS CIVILIS.

De Glaucō & Diomedē Accurs. somnium.

ST in præfatione Digestorum peroratio Iustinia. Impe. in hæc verba, *Incipite igitur legum doctrinam eis Dei gubernatione tradere, & viam aperire quam nos inuenimus, quatenus fiat optimi iustitia & reipublica ministri, & vos maximum decus in omne ævū sequatur. Quia vestris temporibus talis legum inuēta est permutatio, qualem apud Homer. patrem omnis virtutis, Glaucus & Diomedes inter se faciūt, dissimilia permutātes.* & subdit carmina Homeri sumpta ex 7. Iliad. libro, vbi narrat quo pacto in obsidione Troiana Diomedes cum Glaucō Hippolochi filio cōgressus, cœpit ab illo quærere quis esset, quibusque maioribus ortus. Cui Glaucus se Bellerophontis nepotem, Hippolochique filium esse respondit. Cūque Diomedes vetus hospitium Oenei Bellerophonisque vtriusque auctorem fuisse intelligeret, pugna abstinuit. atque ita commutatis armis digressi sunt, quasi pignus amoris alter alterius reportantes. Fuerunt autem Glau. arma aurea centum bobus æstimateda, Diome. ærea nonem bouum. Quod Accurs. nescio quibus furiis agitated exponens, ait, Diomedes cū rediret per mare à Troia victoria, indigebat vino, & inuenit Glau. iuxta mare abundantem vino,

Q s

& cā

& carentē equis: at ipse multos equos, quos in prælio habuerat, & ita dedit illi de equis inutilibus pro vino necessario & utili sibi, & Glau. dedit vinum superfluum, & accepit equos necesarios, & sic nos fecimus permutationem de inutili modo legēdi ad utilem. Hucusque Accursius. Omitto corruptissimum, & nulle acyrologiis deprauatū dicendi genus. Vbi legit ille bonus vir hæc historiarū portēta? aut quis illū docuit in rebus, quarū ignoratione tenebatur, diuinare? Aliud est enim, vt D. Hieron. scribit, esse varē, aliud interpretem: illic spiritus neutra prædicat, hīc eruditio & verborum copia quæ intelligit interpretatur. Quod si fuisset Accursio mixtū cū pudore iudiciū, aut omnino tacuisset iis de rebus quas ignorabat: aut ea scriberet quæ de Glauco & Diomede ab auctoribus memoriæ prodita sunt: Homero præsertim, quem Iustinianus citat testem. Quod si Accurs. Græcas litteras ignorabat, didicisset saltem Latinas, in quibus libro primo Serm. Horatii legeret.

*Aut si disparibus bellum incidit, aut Diomedi
Cum Licio Glauco, discedat pigrior, ultro
Muneribus missis.*

Atque Apud Martialem libro nono epigrammaton,
*Tam stupidus nunquam nec tu puto Glauce fuisti,
Chalcea donanti chrysea qui dederas.*

iuris libros interpretabatur: illud saltem quod Aristoteles lib. 5. Ethic. cū de iustitia & iure differeret, scripsit. Volēti, inquit, non fit iniuria, sed qui sua donat, vt Homerus de Glauco scribit, dedisse eum Diomedi arma aurea pro ferreis, ceteri pretij pro noueni, huic iniuria non fit. Aut imitaretur saltē pudorē sancti Thomæ, qui locū illum exponens, nihil tale somniat quale Accurs. sed tantū ab ignorātia interpretis deceptus, dixit accepisse Diomedē cētū boues pro nouē, cum Homerus dicat arma æstimata pretio centum bouum, pro armis nouē bouum, quod & Plin. lib. 33. affert. Quamquam Homerus, inquit, admiratus aurum, æstimationes rerum ita fecit, vt centum bouum arma permutasse Glaucum diceret cum Diomedis armis nouem bouū. & hoc est quod Iustinianus

nus

aus dicebat talem permutationem legum antiquarum pro nouis esse factam, qualis fuit Glauci & Diomedis, hoc est centeni pretij pro noueni.

D E L E G A T I S A T H E N A S
missis, Somn. Acc.

P O M P O N I V S lib. primo Dig. sub titulo qui est de origine iuris: *Placuit, inquit, publica auctoritate decē constitui viros, per quos peteretur leges à Græcis ciuitatibus, ut ciuitas fundaretur legibus, quas in tabulis eburneis perscriptas pro rostris composuerunt.* Audite nunc obsecro vos ægotatis Accur. somnia vana: Antè, inquit, quàm hoc fieret, miserunt Græci Romam quendam sapientem ut exploraret, an digni essent Romani legibus: qui cùm Romam venisset, Romani cogitantes quid poterat fieri, quendam stultum ad disputandum cum Græco posuerunt, ut si perderet, tantum derisio esset. Græcus nutu disputare cœpit, & eleuauit vnum digitum, vnum Deum significans. Stultus credens quod vellet cum vno oculo decæcare, eleuauit duos, & cum eis eleuauit etiam pollicem, sicut naturaliter euenit, quasi cæcare eum vellet de vtroque. Græcus autem credidit quod Trinitatem ostenderet. Item Græcus apertam manum ostendit, ut ostenderet omnia nuda & aperta Deo. Stultus autem timēs maxillatā sibi dari, pugnū clausum quasi percussurus leuauit. Græcus intellexit quod Deus omnia clauderet palma: & sic credēs Romanos dignos legibus, recessit. O miserrimā seculi conditionē, qui hæc audimus & parimur? Ecquis vnquā talia deliramēta nisi à mulierculis lanificio intentis audiuit? & non vider homo perditus non habita ratione temporum & personarū sibi ipsis repugnanda dicere? Quod si tāta erat illi in historia mentiendi libido, at debuit saltem aliquid dicere quod nos falleret. Nunc verò ea per crapulam ructat, quæ nec credent pueri, qui nondum ære leuantur. Nam, si quod hoc in loco Pomp. scribit constare esse factum 300. altero anno ab vrbe condita, hoc est ante natalem Christiani annos circiter

citer quadringentos quinquaginta, quo pacto Græ-
 cus & Romanus de Trinitate personarū atq; vnita-
 te substantiæ in diuinis disputare poterant? hoc ne
 errans quidē fecisset doctissimus illa tempestate le-
 gis interpres, nedū homines in falsa deorū gentiliū
 religione occupati. Aut si tā diligens in historia ef-
 se volebat, illud potius annotare debuit, Romanarū
 rerū scriptores, nō quod Pomponius scribit creatos
 esse decē viros quos leges paterentur, sed cū prius
 deferendis legibus inter Romanos conueniret, de
 latore tantūm disceptarent, missos esse tres legatos
 Athenas, iussosque inclytas Solonis leges describe-
 re, & aliarū Græciæ ciuitatū instituta morésque per-
 noscere. Postea verò quā illi redierunt, creatos de-
 cem viros cōdendarum legum, & iuris dicundi causa.
 Quod verò Pomponius scribit tabulas fuisse ebur-
 neas, Dionysius Halicarnassæus, diligentissimus an-
 tiquitatū Romanarū scriptor, libro nono, æreas fuis-
 se memoriæ prodidit. Quodque idem auctor scribit
 tabulas in foro positas, non est diuersum ab eo, quod
 Pomponius tradit positas esse pro rostris: nam Ro-
 stra templum erat in foro Romano quod placuit
 exornari rostris nauium, quas ab Antiatibus acce-
 perant, nō vt Accursius delirat, piratarum. Illud ve-
 rò perquam ridiculum, quod in re manifesta dubi-
 tans pro rostris exponit ante oculos & ora homi-
 num. Ab Hispano opinor, aliquo id didicerat, quo-
 niam Hispanè facies rostro appellatur.

MVTIVS PRO FABIVS.

I D E M Pomponius in eod. tit. de orig. iur. *Q. in-*
quit, Mutius, qui ad Carthaginienses missus legatus, cū
essent due tessera posite, una pacis, & altera belli, arbitrio
sibi dato utram veller referre Romam, utramque sustulit,
& ait, Carthaginienses petere debere utram mallent acci-
pere. Atqui non Q. Mutius, sed Q. Fabius fuit,
 qui cum Valerio Flacco missus est Carthaginem
 legatus, vt nisi Hannibal violator fœderis dedere-
 tur, bellum Carthaginiensibus incideret. Hic Fa-
 bius,

bius, Pamphilus cognominatus est, ad differentiam illius Fabij qui in eodem secundo bello Punico singularem operam Reip. nauauit, atque tum maximus, tum verrucosus, tum ouicula dictus est. Atque ea propemodum Fabium Pamphilum fecisse coram Carthaginensibus quæ Pomponius refert, auctores sunt Polybius, Liuius, Plutarchus: Silius præterea lib. secundo Punicorum,

*Non ultra patiens Fabius texisse dolorem,
Concilium exposcit properè, paribusq; vocatis,
Bellum se gestare sinu pacemq; profatus,
Quid sedeat legere, ambiguis neu fallere dictis
Imperat. At sauoneutrum renuente senatu,
Ceu clausas acies, gremioq; effunderet arma,
Accipite infaustum Libya, euentuq; priori
Par inquit bellum, & laxos effudit amictus.*

Tam insigne mendū non debuit Accursius dissimulare, atque intactum relinquere, vbi non in parte, sed in toto error cōmittitur. nā quid habent simile Mutius & Fabius? nempe quod Thais & Hermione.

COLVMNARIVM, PRO Colum niarium.

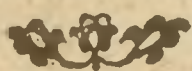
P O M P O N I V S Iuriscōsultus in lib. Dig. xxxiiij. tit. de Auro & argento leg. In argento, inquit, potorio, utrū id dūtaxat sit, in quo bibi possit, an etiam id quod ad præparationē bibēdi cōparatū est, veluti columnariū & vrceoli. Quod vasis genus columnariū sit, nullus vnquā scripsit, sed neq; legit, præter vnum Philippum Beroaldum, virū alioqui singulari eruditione, qui ex huius legis deceptus lectione, putauit esse poculi genus, & Accursium, qui anglisteriam interpretatur, (sic Itali vulgò appellant ampullā vitreā longioris colli.) Ego verò cū columnariū esse nihili verbum pro cōperto habere, cœpi mecū cogitare quid columnarij loco substituerem, cū subito fuit mihi præsto Martialis Poëtæ distichon, cuius lemma est, Colū niuariū. Cumq; adhuc subdubitarem, an
pro

pro columnario colum niuarium reponerem, legi sequens distichon, cuius index est, Vrceoli ministratorij. Exilui præ nimia lætitia, atq; cœpi mihi ipsi gratulari, quod locum aliis incognitum atq; intactum mea diligentia restitui. Quid verò colū niuariū fuerit, reliquum est ut ostendamus. Fuit cōsuetudo apud maiores nostros, nō modò colare vina, ut essent molliora defæcatoraq; , verum etiā aquā per niues transmittere, quo fieret gustui suauior. Instrumenta verò ad percolandū erant cola minutissimis viminibus cōtexta, aut ex sacco lineo siue cilicino. Virgil. 2. Geor.

COMPLATIO

IURIS CIVILIS.

ERV M quia suprà in tertio consilio dato dictum fuit quòd discipuli debent amare praeceptores, ut habetur etiam apud Quintil. lib. secundo Institutionis oratoriae, ubi dicit, Discipulos, moneo ut prae

& donum Dei. l. ij. ff. de legib. Item leges fuere per ora principum diuinitus promulgatae, vt l. ij. C. de vet. iur. enuc. & l. fin. C. de præscrip. long. tem. & hoc tenebat antiquus doct. Iac. de Ranignei Lotharingus glossator. Vester Accurs. breuiter se expediuit, dicens, vnà cum Azone, quòd causa efficiens fuit Imperator Iustinianus, vt no. in rub. ff. de iure iur. Tertij quidam nituntur conciliare, dicentes quòd causa efficiens potest considerari tripliciter. scilicet prima, remota, magis remota. Causa efficiens proxima primi voluminis C. Iustin. fuerunt illi decem illust

anno Domini nostri Iesu Christi DC. XLVII. indict. v. vt probatur in auth vt præpon. nomen Imper. § si qua verò. & ibi not iuncta data, de qua in secunda & tertia constit. Cod. & l. secunda, de vet. iur. enuc. si re-
 ctè inspiciantur. Imperavit autem annis trigintano-
 uem. Fuit iste Iustinianus positus in catalogo sancto-
 rum, vt refert Barr in j. rub. cod. & in proœ. ff. vet. su-
 per j. rub. Cæterum insignis doct dominus Ioann Fa-
 bri Aquitanicus, super rub. proœ. institut. dicit se vi-
 disse nomen Iustiniani scriptum in catalogo sancto-
 rum Kalend. Aug. Gennadius etiam, qui persecutus
 fuit libellum Hieronymi de viris illustribus eccle-
 siasticis, ponit Iustinianum inter illos. Quod ad sa-
 cras leges attinet, notandum quòd Iustinianus Im-
 perator, in primordio sui imperij, commisit præfatis
 decem illustribus viris, vt visis antiquis Codicibus,
 Gregoriano, Hermogeniano, & Theodosiano, mul-
 tis constitutionibus extravagantibus à Theodosio
 Imperatore & successoribus factis, nouum Cod. Iust.
 ederent: & hoc patet in j. const. Cod. sub. rub. de nouo
 cod. fac. & colligitur ex constitutione iij. quæ incipit
 cordi. ibi, Primordio nostro. Supradicti decem illu-
 stres compilatores Codicem Iustin. ediderunt illum
 anno tercio imperij domini Iustin. tempore consula-
 tus Decij, anno Dom. nostri Iesu Christi DC. LXIX.
 indictione vij. Et eo anno, v. idus April. id est ix. die
 April. dominus Iustinian. illum Codicem confirma-
 uit, vt probatur in tit. C. de Iust. Cod. confir. in fi. con-
 stitutionis ibi posito, iunctis his quæ præmissa sunt.
 Post hæc Iustinianus Imperator, vertens animum ad
 enucleāda infinita & immensa prudentiæ veteris vo-
 lumina, commisit sex illustribus viris, videlicet Tri-
 buniano, Constantino, Theophilo, Dorotheo, Anato-
 lio, & Cratino, vt vnā cum aliis vndecim doctissimis
 viris, excellentissimis causarum patronis apud partes
 Oriētales, videlicet Stephano, Menna, Prodocio, En-
 talino, Timotheo, Leonide, Leōtio, Platone, Iacobo,
 Constantino, & Ioanne, legerent immensa pruden-
 tiæ veteris volumina, & sub compendio redigerent
 in vnum Codicem distinguendum in quinquaginta
 R libros,

*Iustinia-
nus.*

*Decē cō-
pilatores
Codicis.*

*Quo tem-
pore Co-
dex com-
pilatus
est.*

*Libri ff.
cōpilati.
Nomina
cōpilato-
rum ff.*

libros, communem Romanā sanctionem continentes, quæ ab vrbe condita & à Romuleis descendit temporibus, iam cōfusam per tanti temporis lapsum, & tot auctorum dispersa volumina, vno codice indita ostenderent, fuitque his data à Iustiniano amplissima auctoritas corrigendi ac diminuendi, vt probatur in l. j. Cod. de iure auth. Tandem iste Tribunianus magister huius operis legitimi, vnā cum aliis sexdecim prænominatis compilarunt, enuclearunt ex immensis patrum voluminibus Pādectas, seu Digesta, videlicet quinquaginta libros digestor. quos habemus. Quod opus, velut sacratissimum templum consecratum Domino

danda. ff. ad Trebell. in hoc passu adduxit tenebras. Hoc tibi demonstrabo ad oculum; volui alias nume- *Numerus*
rare omnes leges ff. quæ habemus, videlicet ff. *legum.* veteris, Infortiati, & ff. noui: comperiq; quod in ff. veteri sunt duo millia noningentæ decem & octo. In Infortiato sunt duo millia ducentę triginta quatuor. In ff. nouo duo millia noningentæ octoginta tres. Et in summa leges digest. videlicet omnium quinquaginta librorum, sunt octo millia centum triginta quinque. Vnde patet manifestissimè quod Accursius noster in hoc dormitauit, puto nō aduertens, & incautè glossam super hoc faciens. Cogitabam alias quod exponi debuisset versuum, id est linearum: feci periculum & numerum linearum Digesti veteris, Infortiati, & Digesti noui, reperi hoc esse verissimū: nam secundum computum meorum textuū reperi Digestū vetus constare ex quinquaginta millibus versuū, id est linearum: Infortiatum constare ex triginta nouem millibus & quingentis viginti lineis. Digestum verò nouū ex quadraginta quatuor millibus linearum. Vnde ipsi omnes quinquaginta digestorum lib. constant, secundum volumina mea, ex centum triginta nouem millibus versuum, id est linearum, & quingentis viginti. Opinor quod si quis computarer numerum linearum pandectarum, quæ sunt Florentiæ, quod facile fieret per numerationem quinternorum & numerum chartarum, & per lineas vnius lateris, inueniret illas constare ex centum quinquaginta penè millibus versuum, id est linearum: ad hoc neminem reperi ante hæc aduertisse. Sed accuratiùs *Tricies*
inuestigādo quæro à te quid vult dicere tex. dum di- *centena*
cit quod olim erant tricies centena millia versuum, *millia*
hodie verò centum quinquaginta? Diceres fortasse *vers.*
quod olim erant tercentena, id est, tercenta millia versuum, hodie verò centum quinquaginta. Cogita quod dicas: nam cum olim essent duo millia librorum, hodie verò quinquaginta libri, & sic fit quadragesima pars respectiue ad computum libr. ergo respectiue ad numerum versuū erit dimidia pars, & ideo expone tricies, id est, triginties, sicut vigies, id est,

R 2

est,

est, viginties: nam sciendum quòd omnia quæ sunt suprà cum centum syncopantur, vt tercenì, id est tercentum, ducenì, id est ducenti, quadrigenì, id est quadringenti: intra centum verò non syncopantur, vt quinquies, decies, septies decies, centies, ducenties, trecenties, millies, vicies millies, & ita deinceps. Cæterum ita reperiri exposita illa verba tricies & vicies à Prisciano in opusculo de numeris, similiter exponit eloquentissimus vir Laurent. Valentinus Romanus in libro tertio de elegantissimæ linguæ Latinæ, sub rub. de numeris. Olim ergo erant tricies centena millia versuum, hodie centum quinquaginta millia, & consequenter ex viginti partibus vna est compendium Digestorum, quæ habemus quo ad linearum numerum: quod singulariter notabis, quia non reperi hoc expositum ab aliquo iurista, de quo plurimum miror.

*Institu-
tiones.*

*Codex e-
mēdatus.*

His incidenter intermixtis quæ non sunt extra rem, sed ex re, vt not. in lege prima, super verbo bene. ff. si cer. pet. respondeo ad rem, & dico quòd Iustinianus cum edidisset codicem sui nominis, & deinde Digesta, vt prædixi, componi fecit Institutiones, quas habemus à Tribuniano, Theophilo, & Dorotheo, ex institutionibus veterum, & commisit inseri in illo libro Institutionum ea quæ per constitutiones Iustiniani emendata essent: & ita factum est. Fuit autem consummata dicta ordinatio Romani Iuris tribus annis, vt dicta lege secunda. §. omnia igitur. Post hæc ad vnum aduertens Iustinian. quòd anno tertio sui Imperij ediderat Codicem, & demum Digesta & Institutiones anno octauo sui Imperij, vt prædictum est, eundem codicem, quem fecerat primò componi à decem illustribus viris prænominatis, fecit relegi, & iterum edidit propter aliquas constitutiones de nouo factas super quinquaginta decisiones quas iussit inseri. Et hanc secundam editionem Co. quæ dicitur repetita prælectio, commisit quinque illustribus viris: videlicet Tribuniano, Dorotheo, Mennæ, Constantino, & Ioanni, & facta fuit dicta secunda editio, id est, codex emenda

mendatus domini Iusti. repetitæ prælectionis quem
 habemus. item confirmatus à Iust. prædicto imperij *Codex*
 sui anno decimo, & tempore sui quarti consulatus, *reperita*
 & etiam Paulini, anno Domini sexcentesimo quin- *prælect.*
 quagesimo sexto, indictione 14. iiij. Calend. Ianua-
 rij, id est, vicesimo octauo die Decemb. vt proba-
 tur C. de emendando Iust. C. in constitutione, cordi.
 iunctis præmissis. Et hunc C. iussit appellari, C. domi-
 ni Iustiniani, repetitæ prælectionis, vt in dicta consti-
 tutione, cordi. Et ita dicta est prima rubri, C. Ideo au-
 tem dicitur codex repetitæ prælectionis: nam apud
 veteres, quando post primam editionem fiebat secun-
 da editio, appellabatur à veteribus repetita præle-
 ctio, vt colligitur ex libris Vlpian. ad Sabinum, & ex-
 primitur in dicta constitutione cordi. ver. in antiquis
 etenim. Et ideo dicitur repetitæ prælectionis, id est
 secundæ editionis, quia præcedens lectio, id est pri-
 ma editio fuit repetita. Protestatus etiam fuit Iusti-
 nianus, quod si postea novas constitutiones ipsum
 facere contingeret, illas congregabit in libro qui
 appellabitur liber nouellarum constitutionum, vt
 patet in eadem constitutione, ver. hoc etenim. Sua-
 dente postea varia rerum natura, Iustinianus multas
 constitutiones novas fecit, numero centum vel cir-
 ca, quas hodie insertas habemus in libro authent.
 quæ factæ fuerunt ab eo (vt opinor) anno vndecimo
 sui imperij, anno Domini sexcentesimo quinquage-
 simo septimo, ind. xv. vt colligitur ex rex. in auth. vt
 præpo. nomen Imp. §. si quæ verò. iunctis aliis præ- *Liber au-*
 missis. Hoc notandum, quod ex eo quo Imperator (vt *then.*
 paulò antè dicebatur) dixerat quod appellaret li- *Novella*
 brum nouellarum consti. scilicet quem postea ederet, *constitu-*
 quod Irnerius dicebat librum authent. quem habe- *tiones.*
 mus, non fuisse Iusti. quia non appellatur nouella-
 rum, sed auth. adducebat Irnerius rationes quas ponit
 glo. in dicta constitutione cordi. super verbo congre-
 gationes, & idem dicebat Placentinus, vt refert Bal.
 in l. humanum. C. de leg. Ioa. verò antiquus glossator
 dicebat contrarium, per text. in dicta constitutione
 cordi. scilicet quod liber authenticorum fuit Iustinia-

ni, & cum hoc transire videtur gloss. ibi, & in d.l. humanum. C. de leg. & Bald. in d.l. Cor. & Cynus & Bald. in d.l. humanū. Et ita tenendo proculdubio patet ex superscriptionibus cuiusque tit. & ex data in multis titulis, & nomina ipsum in tit. ut præponatur nomē Imp & in ti. ut iud. sine quoq; suff. & in tit. ius- iur. quod præst. ab his. & miror quòd de hoc aliquis vnquā dubitauerit. Ratio tamē dubitādi potuit oriri ex eo, quia fertur reperiri quēdā librū qui dicitur li. nouellarū, quem dicant cōtinere easdē cōstitutiones quas cōtinet lib. auth. licet in aliquibus sit vari

ideo glos. ibi somniauit. Nec curandum de varietate styli, quod non ipse, sed illi quibus committebat componebant, qui erant alij ab ipsis præmissis compositoribus Codicis. Adde prædictis, quod egregius Doct. Odofr. in auth. causa. C. de sacrosanct. eccles. sic ait: Vnum sciatis quod authenticum quod fuit compositum à Iustin. habet nouem collationes. Postea quando venit Federi. minor, misit has constitutiones ad ciuitatem istam, scilicet Bon. vt doc. legum adaptarent eas singulis legibus sub congruentibus tit. Doct. conuenerunt in S. Petro, & adaptauerunt. Postea quid fecerunt? Do. Vgo post nonam collationem posuit librum feudorum, & omnes consti. Fede. antiqui & minoris, & aliquas leges Corradi Imperatoris, & vocatur decima collatio, licet pauci sunt qui habeant ita ordinatum in libris suis. Odo. hæc refert, & eum sequitur Bald. in præludiis feud. in versic. porro aduertant ignorantes, & moderent sibi labia reprehensores veritatis, quia ego vidi Odo. ita dicentem. Aduertat etiam nouitius, quod ante authenticas quæ sunt insertæ Cod. solet esse scriptum constitur. no. id est, constitutio noua. Patet ergo ex prædictis quo tempore fuerit factus lib. auth. & qualiter fuerit factus à Iustin. Item auth. quæ sunt in C. fuerunt insertæ de mandato Fede. ii. qui regnabat anno Do. mccc. xv. tempore Honorij i. i. item & tempore Grego. ix. qui Grego. ix. decessit an. Do. m. ccxj. de mense Iulij, & deinde regnauit ipse Innoc. iij. qui fuit assumptus ann. ccxliij. die j. mensis Iulij, vt attestatur Rosse. in lib. iur. can. in tit. ne sede vac. & Io. An. eo. tit. in add. Iste Inno. iij. Federicum ecclesiam persequentem deposuit, & imperiali dignitate priuauit an. Do. m. ccxliij. in conci. Lugdun. de qua dispositione habetur in c. ad apostolicæ. de re iud. lib. ij. Est etiam notandum, quod cum multa bella fuissent inter imperium & quasdam ciuitates Lombardiæ tempore Henrici v. i. & deinde Federici ii. minoris, iste Federicus ii. fecit pacem cum dictis Lombardis in ciuitate Constantiæ, quæ pacis capitula habentur pro lege, & allegantur à

Auth. adaptata ad C.

Decima collatio.

Const. noua.

Feder. secundus.

Greg. ix.

Inno. iij.

De pace Constantiæ facta.

R 4

docto.

docto. in l. imperium. ff. de iurisd. omn. iud. & alibi. Bald. super dicta pace, in ver. volumus, dicit ipsam per legem allegari, & consuevit allegari hoc modo, ut in extrauaganti de pace Constantiæ, quam glossauit & commentauit Odo. deinde Bal. etiam solenniter commentauit, reperto in archiuo Bononiensi apparere dictam pacem registratam, & dicitur conclusa anno Domini m. cclxxiiij. indicti. prima, anno xxij. d. sui Imperij, regni verò anno tricesimo secundo, vij. Calend. Iulij. Hæc ideo feci te scribere, quia Bald. in fine dicti commenti dicit istam pacem fuisse factam post depositionem Federici, & tamen concludit pro lege debere seruari, ut ibi videndum. Ista pax deberet esse situata in fine libr. seu post alias constitutiones eiusdem Federici secundi, in illo libro insertas. Vidisti quòd liber authent. est diuisus magistraliter in nouem collationes, & postea superuenit liber feud. quem decimam collationem vocamus, ut supra dicebant Odo. & Bartol. ponit Bartol. super rubr. extrauagantis ad reprimendum. Deinde factæ fuerunt constitutiones ad reprimendum, & constitutiones, quoniam nuper ab Imperatore Henrico septimo, anno Domini m. ccc. viij. quas Bartol. super rubr. appellat vndecimam collat. & glossauit illas tempore Caroli quarti, seu Ludouici, cum fuisset donatus pluribus insignibus & priuilegiis à præfato Henrico: & dicta Bartoli super dictis extrauagantibus, puto maioris auctoritatis aliquibus aliis dictis eiusdem alibi: quia magis digestè edidit tanquam glo. Sed dicit aliquis, quomodo tibi constat de tempore approbationis Codicis, Digestorum, Institutionum, & compilationis authenticorum, & aliorum prædictorum, quo anno Domini, quo anno Imperij domini Iustiniani hæc acta sunt, quo Consulatu, & qua indictione? Respondeo quòd hæc collegi ex numeratione annorum ab urbe condita, ad tempora Imperij Iustiniani. Item ab urb. cond. ad aduentum Christi. Item ab aduentu Christi ad tempora Iustiniani. Item ex data quæ ponitur in secunda consti. & in tertia constitut. voluminis Co. &

*Constitu-
tio ad re-
primen-
dum.*

& in l. ij. de veter. iu. enucl. & ex tempore aperte posito in authent. vt præponatur. & ex computatione chronicorum. Item dicet aliquis, Tu notas tempora consulatus Iustiniani Imper. Si Imperator, quomodo consul? Si consul, quomodo Imperator? Respondeo quòd Imperator aliquando assumebat sibi consularum, vt quidam extraneus, & hoc erat quando sibi placebat, vt est tex. in auth. de consulib. §. fin. ibi, aduenit autem cum ipse annuerit. & not. gl. in proœm. fforum, in fi. glo. Iterum dicet aliquis, tu dicis quòd Romana sanctio fuit triennio consummata, vt d. §. omni. imò videtur quòd v. anni sunt lapsi: nam codex primus fuit iij. anno imperij Iustiniani: liber verò fforum ann. viij. vt suprà est dictum. Gloss. aduertens ad hæc in secunda consti. C. §. si super verbo, optimè dicit quòd aliqui opinantur quòd duo anni fuerunt interpositi post compositionem primi codicis ante inchoationem fforum. Alij verò opinantur quòd immediata post compositionem C. fuerit inchoata compositio fforum, & cum triennio consummata esset, biennio fuit superseßum antequam publicaretur. Huius rei habetur certitudo. Credo ergo quòd voluminis causa magis remota fuit ipse Deus, à quo lex & omnis scientia; vt suprà dicebatur. Sequeretur videre quæ fuerit causa materialis legalis sapientiæ: Azo super hoc in Sum. C. in prin. multa verba dicit satis obscure loquens, ad cuius dicta in hoc omnes refugiunt: verum quia aliqui mordent dicta Azo. si volueritis ista videre, videte per Bart. in proœm. ff. præsertim in lect. antq. quæ dicuntur lect. Padua. Videte etiam Bald. ibid. & l. j. ff. de iusti. & iu. & per Io. Fab. in proœ. Insti. Tertiò videndum esset quæ sit causa formalis librorum iuris ciui. Doct. consueuerunt dicere, quòd duplex est causa formalis: nam ex parte tractatus est diuisio operis in libros, librorum in titulos, titulorum in leges, legum in §§, §orum in versic. opus enim consti. imperialium, de quibus suprà dictum est, in xij. lib. digestum est & conclusum, vt dicit text. in l. ij. vers. omnia. C. de veteri iu. enucleando. Horum xij. li-

Causa materialis legum.

Causa formalis.

R 5

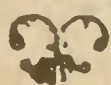
brorum

*Leges co-
dicis &
rubri. ff.
vete. rub.
& ll. In-
for. ru. &
ll. ff. noui,
rub. & ll.
Inst. au-
thē. feud.*

brorum nouem sunt inserti in volumine codicis quem habemus: tres verò reliqui sunt inserti in libro qui appellatur volumen: Constat autem totum ius constitutionum & decisionum imperialium esse distinctum in dictos duodecim libros, in rubricas ccclviii. leges quatuor millia quingentas sexaginta duas. Codex verò quem habemus, habet rubricas cccxxj.

L E G V M
R O M A N A R V M A D
L I T E R A R V M S E R I E M
A C C O M M O D A T A R V M
E N U M E R A T I O.

*Leges autem duntaxat, quæ de iure publico sunt, non etiam
quæ de priuato, hoc est singulis hominibus, fuerunt,
(quæ pri*

rentur. Solæ legis Actiones centumviralium causarum manerēt. A. Gell. lib. 16. c. x. Noct. Attic.

ÆBUTIA Licinia. vide Licinia Æbutia.

ÆLIA de coloniis deducēdis. Tulit Q. Ælius Tubero Trib. ple. Cornelio, Sempronio, Consulib. ann. ab vrbe condita D L V I I I. Vt Latinæ Coloniæ duæ, vna in Brutios, altera in Thurinū agrum deduceretur. Tit

is qui, 57. l. qui soluendo. 60. l. si non lex. lxxxiiij. Digest. de hered. institutione. l. sciendum. lxx. ff. de Verborum significatione. l. prima, Codic. qui manumittere non possunt. l. tertia, §. secundo, Digest. de suis & legitim. l. si patronus, xxxiiij. Digest. de bo. lib.

ÆLIA de Statilio. Tulit C. Ælius Tribunus plebis, qua damnatus est Stennius Statilius Lucanus, quod Thurinos infestasset. Plin. libro trigesimoquarto, c. 6.

lege, qua cum C. Caesare magistratum partitus est, suffragium sustulit, patronus centuriarum equitum, quas idem sine suffragio esse voluit.

ANTONIA de dictatura. Tulit idem Triumvir R.P.C. ut auctor est Appianus. Ne quis ullam ob causam de Dictatore creando referret, neve dictaturam oblatam acciperet. Necare eum qui secus fecerit ius fasque esset.

ANTONIA de nomine mensis Iulij. Tulit idem, Ut qui mensis antea Quintilis vocabatur, quod à Martio, qui pr

& multam intelligi, quanti plurimi æstimationem. Animaduertendum etiam aliud præterea huiusce legis caput fuisse, ut si seruus sciente domino noxam nocuisset, dominus suo nomine eius rei causa teneretur. l. 2. D. de de noxal. act.

ATERIA Tarpeia de multa. Tulere Sp. Tarpeius, A. Aterius Coss. Anno CCXCVIII. Ut omnibus magistratibus multæ dicendæ ius esset, quum antea solis Consulibus id liceret: ita tamen ne vel duos boues, vel triginta oues excederet. Ut quum multa pecoris armentique à magistratibus diceretur, bos centussis, ouis decussis, æstimaretur. Dionysius libro decimo, Gellius libro secundo, capite primo, & Festus libro decimoquarto in voce Peculatus.

ATIA de Sacerdotiis. Tulit T. Attius Labienus Tribunus plebis. L. Iulio, C. Marcio Coss. anno DCXCIV. Ut populus sacerdotia (quemadmodum olim) lege Domitia mandaret, quum antea sacerdotes lege Cornelia à Pontificum collegio crearentur. Dio libro 37.

ATILIA de dedititiis. Tulit L. Atilius Tribunus plebis, Claudio, Valerio Coss. Anno DXLIII. Omnes Campani, Attellani, Calatini, Sabatini, qui se dediderunt in arbitrium ditionemque populi Romani, Fulvio Proconsuli, quæque vnà secum dediderunt, agrum urbemque, diuina humanaque, utensiliæque, siue quid aliud dediderunt: de his rebus quid fieri velitis, vos rogo Quirites. Plebs sic iussit, Quod Senatus maxima pars censeat, qui assideris, id volumus iubemusque. Hæc Liuius lib. 26,

ATILIA Martia de Trib. militum. Tulere L. Ælius, C. Martius Tribuni plebis, Iunio, Æmilio Coss. Anno CDXLII. Ut Tribuni militum senideni in quatuor legiones à populo crearentur. Quæ antea, perquam paucis suffragio populi relictis locis, Dictatorum & Consulum ferme fuerant beneficia. Liuius lib. 9.

ATILIA de tutelis. Tulit, Ut mulieribus pupillive tutores non habentibus, à Prætoribus & maiore Tribunorum plebis parte darentur. Ulpianus capite Instit. 12. Imperator, De Atiliano tutore. Liuius lib. xxxix.

ATINIA de usucapionibus. Tulit, Ut quod surreptum esset, eius rei æterna auctoritas esset, nisi in eius, cui surreptum esset, potestatem reuertisset, Gellius lib. 17. cap. 7 Paulus l. 4 §. 4. D. De usurpat. Iulianus l. 33. eiusdem tit. Cicero Verrin. 3.

ATINIA de trib. pleb. Tulit, Ut qui Trib. pleb. esset. idem senator esset: dicendæque in senatu sententiæ ius haberet. Gel. lib. 14. cap. ult.

AVRELIA de tribun. pleb. Tulit C. Aurelius Cotta Coss. cum L. Octauio, anno DCLXXVIII. Ut Tribunis pleb. liceret postea alios magistratus capere: quod lege Sullæ iis erat ademptum. Pedianus Cornelia, & Verr. Liuius libro xcviij. Velleius libro secundo.

lio, & in Pisonem. Florus verò Epitome 97. Velleius libro 2. ubi tamen Tribunos ætarios non nominat.

B

BÆBIA de prætoribus. Tulit, Vt Balternis annis quaterni Prætores crearentur. Liuius libr. 40 Festus nominat libro decimosexto, in voce Rogat.

C

CÆCILIA de fullonibus. Tulit Cæcilius Metellus: C. Flaminus, L. Æmilius CENS. dedere ad populum ferendam. Pl. lib. 35. cap. 17.

CAECILIA Didia de legibus. Tulerant Q. Cæcilius Metellus, T. Didius COS S. anno DCLV. Ne multis de rebus coniunctim vna rogatione ad populum ferretur, ne populo necesse esset in coniunctis rebus compluribus, aut id quod nollet accipere, aut id quod vellet repudiare. Item, vt in legibus promulgandis trinundinum seruaretur. Cicero Philip. 5. pro domo sua, & ad Attic. epist. 1.

CAECILIA de censoribus. Tulit Qu. Cæcilius, Qu. F. Metellus Pius. Scip. COS. cum Pompeio, anno DCCI. Vt censoria potestas, quam P. Clodius Trib. pleb. imminuerat restitueretur. Dio.

CAECILIA repetundarum. Tulit. Nominatur a Valerio Max. lib. 6. cap. 11.

CAECILIA de iure Italix. Tulit Q. Cæcilius Metellus Nepos, Prætor, L. Afranio, Q. Metello Celer COS S. anno DCXCII. Vt Italia à vectigalibus immunis esset. Dio lib. 37.

CAELIA de suffragiis. Tulit Cælius Tribunus plebis, Q. Cæcilio, T. Flaminio COS S. Anno DXXXC. Vt etiam in perduellionis iudicio, quod Cassia lege Tabellaria exceptum erat, populus non voce, sed tabella sententiam ferret. Cic. lib. De leg. 3.

CADVCARIA. Vide Iulia Caducaria.

CALLIDIA de Metello reuocando. Tulit Q. Callidius Tribunus plebis, vt Q. Metellus, qui quod in Saturnini legem iurare noluerat, exilio damnatus erat, in ciuitatem reuocaretur. Valerius Max. libro quinto, capit. 2. Cicero pro Plancio.

CALPURNIA repetundarum. Tulit L. Calpurnius Piso Tribu. plebis, L. Marcio, M. Manilio COS S. Anno DCIV. nulla antea quum fuisset: Vt quibus in prouinciis magistratus populi Ro. eorumve comites pecunias contra leges cepissent, earum prouinciarum homines iudicio Romæ constituto suas pecunias repeterent. Cic. De offi. 2. in Bruto, & Verrius v.

CALPURNIA, de ambitu. Tulit C. Calpurnius Piso COS. cum M. Glabrione, anno DCLXXVI. Vt ambitus damnati omni honoris petitione prohiberentur, certaque pecunia multarentur. Dio libro 26. Cic. pro Muræna, pro Cornel & in eam Ascon.

esset, ut Tribuni militum consulari potestate promiscue ex patribus ac plebe crearentur. Augustinus libro de ciuitate Dei 3. cap. 17. Liuius lib. 4.

CASSIA Agraria. Tulit Sp. Cassius Consul cum Virginio. Anno cclxvii. Vti ex agro Hernicis, quibuscum foedus ictum erat, adempto, dimidium Latinis, dimidiura plebi diuideretur. Lex tamen non tenuit. Liuius lib. 2. Valerius lib. 5. cap. 8.

CASSIA de senatu. Hanc tulit L. Cassius, L. F

gociatione. Videtur proximæ Claudix pars fuisse. Suetonius in Domitiano, Scribas quæstorios, negociantes ex cōsuetudine, sed contra Claudiam legem, venia in præteritum donauit. Aliud eā de lege nihil reperio.

CLAVDIA de annona. Tulit P. Claudius Trib. pléb. Pisone, Gabinio COSS. Anno DCXCV. Vt frumentum populo, quod antea senis æris ac trientibus in singulos modios dabatur, gratis daretur, & Sex. Claudio frumentaria, procuratio mandaretur. Ascon. in Pisonianam, Cicer. pro Sestio, in Pisonem, & pro Domo.

- & pecuniæ deportandæ præficeretur. Vt qui Byzantij rerum capitalium damnati exularent, populi Rom. nomine in eam ciuitatem reducerentur. Cicero pro Domo sua, pro Sex. De prou. cōs. Velleius lib. 2. Plutarch. in Vitis.
- CLODIA** de Pessinuntio sacerdotio. Tulit idē, Vt Pessinunti⁹ Matris magnę sacerdos, suo sacerdotio spoliaretur, fanūque illud Brogitaro Gallogræco attribueretur. Pro Sextio, De arusp. res.
- <

Equites à lege Sēpronia ad hanc legē annos quadragīta iudicasse, quum Cice. oratorio more dicat quinquaginta. Flo.epit. LXXXIX. Asco.in Diuin. & Cic.in eadem. Huius eiusdē fuisse pars videtur, caput illud quod Cice. Ver. IIII. cōmemorat, ne cui extra ordinē Senatorium reiiciundi amplius quā triū iudicū potestas esset.

CORNELIA repetundarū. Tulit idē, Vt in repetundarū iudicio re^o omnino comperendinaretur, nec vna action

zeri more tributis comitiis cooptarentur. Dio lib. 37. Et Asconius in Diuinat.

CORNELIA de Quæstoribus. Tulit idē, Vt viginti Quæstores supplēdo senatui crearentur, cui iudicia tradiderat. Tacitus lib. 11.

CORNELIA de proscriptis. vide Valeria.

CORNELIA maiestatis. Tulit idē Ne qui cum imperio prouincias obtinerent, populi senat

le. coërceri, quòd in testamentis commissum esset: patet ex l. 9. D. de falsis.

CORNELIA de testamentis. Tulit idē, Vt eorum testamenta qui in hostium potestate essent, perinde rata essent, ac si hi qui ea fecissent in hostium potestatem nō peruenissent: & hereditas ex his eodē modo ad vnūquēq; pertineret. Iulianus l. 12. D. Qui test. fac. pos. VI. ca. Instit. 23. Iauolenus in l. 15. De iniust. rup. Atq; ex hac l. inducta fictio est, Vt qui captus apud hostes deceder

D

D E C E M V I R A L E S de 12. tab. Tulit App. Claudius decē- uir cū collegis, Anno CCCII. Vt leges x. tabularum ratæ essent, eîsq; populus pareret. His etiam duas eodem anno tabulas addiderunt. Dion, lib. 10. & Liu. lib. 3.

D E C I A de duumuiris naualibus. Tulit M. Decius Trib. pleb. Iunio Æmilio Cos

ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἀρχαῖον καὶ ἡμῖς οὐκ ἐπι-
 τρεπε. κρείως δὲ καὶ πᾶσι δὲ καὶ πέντε
 τάλαντα δαπανᾶν εἰς τὸ ἐν αὐτὸν ἐπι-
 χῶρει, καὶ ὅσα γὰρ φέρεται λάχανα καὶ
 ἑσ

seorsim ferrent, quò sententiæ internosci possent. Hoc modo singulorum generum suffragia seorsim renunciabantur. Dio lib. 38.

G

GABINIA de nocturnis coetibus. Tulit, ut qui conciones viles clandestinas in vrbe conflauisset, more maiorum capitali supplicio multaretur. Ex orat. Porc. Latronis in Catil.

GABINIA de suffragiis. Tulit A. Gab

nanti, ne quis contradicito, néve eum interpellato. Qui contra faxit, prædes Tribunis dato se multam quam ipsi irrogabant soluturum: qui prædes non dederit, capital esto: familiâq; eius sacra esto. Si quid ei in multis cōtrouerfiæ, populi iudiciū esto. Dio. li. 7.

I V L I A de ciuitate. Tulit Sext. Iulius Cæsar cos. cum L. Martio, ann. DC L XII. Vt ciuitas sociis & Latinis omnibus qui arma deponerent daretur. nam Italici belli restinguendi causa lata est. Additur in

verbis, ad ærarium referrent. Ne qui cum imperio essent, iniussu populi aut senatus de prouincia exirēt, exercitū educerent, bellū sua sponte gererēt, in regnū alienum accederēt. Cic. pro Postumo. In epist. li. 5. epist. 20. & in Pisoniana. Item, Ne quis in magistratu, potestate, curatione, rogatione, vel quo alio officio, munere, ministeriove publico, quive ex cohorte cuius eorum est, pecuniam ob iudicandū, decernēdūve accipiat, vel quo magis aut minus quid ex officio suo faciat: ne q̄s

feratur: si verò ambo & mariti & patres totidē liberorū sūt, tū ille pristinus honos instauretur, & q̄ maior natu est, prior fasces sumat. Gel.li. 2. c. 15. Vt si liberta ab inuito patrono diuerteret, alij nubere inuito patrono nō posset. Vt iusiurandū quod liberto impositū est, ne vxorem ducat, ei remittatur. l. 6. §. 3. De iure pat. l. 1. D. vnd. vir & vxor. Ne senatores eorūmve liberi, libertinas, & q̄ ipse, quarūmve pater matēve artē ludicr

velle nubere. Iustin. tract. de indicta viduitate, & l. Iulia Miscella tollenda. lib. 6. Cod. titu. 40. & Nouell. const. 22. Vbi Iulium Miscellam eius legis auctorem nominat: reclamante (vt mihi quidem videtur) tota antiquitate: quin etiam, quod eodem loco L. Mutium Scæuolam scribit legi cautionem apposuisse, vt anno præterito coniunx aliter legatum capere non posset, quàm si cautionem dedisset, se ad secundas nuptias non peruenturam, falsum opinor: sed ita cautionem interpretor, vt ad hoc quoque negotium Mutianæ cautionis vsus adhiberetur.

SEXTIA Licinia de sacerdotiis. Tulere L. Sextius, C. Licinius Trib. pleb. P. Manlio Dictatore, Anno CCCLXXXV. Ut pro Duumviris sacris faciundis, Decemviri ita crearentur, ut pars ex plebe, pars ex patribus fiat. Liuius lib. 6.

SEXTIA de magistratibus. Tulit idem L. Sextius, M. Furio Dictatore V. Ann. CCCLXXXVI. Ut consul vnus è plebe crearetur, qua de causa vicissim concessum à plebe nob

